

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060204

DOM
2015-11-11
Stockholm

Mål nr
M 2277-15

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Östersunds tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2015-02-19 i mål nr M 2083-13, se bilaga

KLAGANDE

Länsstyrelsen i Jämtlands län
831 86 Östersund

MOTPARTER

1. R.L

2. Samhällsbyggnadsnämnden i Åre kommun
Box 201
830 05 Järpen

SAKEN

Strandskyddsdispens för bastu på fastigheten A i Åre kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen upphäver mark- och miljödomstolens dom och fastställer Länsstyrelsens i Jämtlands län beslut den 9 juli 2013, dnr 526-4855-13, i överklagad del.

Dok.Id 1217882

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Jämtlands län har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens dom och fastställa länsstyrelsens beslut. Länsstyrelsen har till stöd för sin talan hänvisat till den motivering som framgår av länsstyrelsens beslut.

RL har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom. Han har till stöd för sin talan anfört att han med ett båthus med inkluderad bastu inte på något sätt kan påverka det rörliga friluftslivet. Idag är stranden oframkomlig på grund av växtlighet och en väldigt brant strandbrink. Det går inte att lägga till med båt på hans del av stranden. Han har själv sin båt en bit ut i vattnet vid en boj. Han har dessutom iordningställt en rastplats och ordnat ved till de isfiskare som besöker stranden. Byggnaden kommer att se ut som ett ordinärt båthus med slagportar mot sjön. Placeringen är tio meter från sjön varför den inte kommer att synas från vattnet utom mitt framför. Utifrån sett är det endast skorstenen som visar att det är en bastu. Duschar gör man i sjön och bastun kommer troligen användas fyra till åtta gånger per år. Han anser att uppfattningen hos dem som varit på platsen och hört hans förklaring till etableringen borde väga tyngst, då de förstod att det inte är någon badstrand utan en helt otillgänglig plats.

Samhällsbyggnadsnämnden i Åre kommun (f.d. Miljö-, bygg- och räddningsnämnden) har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom och vidhållit sitt beslut i ärendet.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Ansökan om strandskyddsdispens avser en byggnad som ska inrymma såväl båthus som bastu. Länsstyrelsen upphävde i sitt beslut den av kommunen meddelade dispensen för bastun, medan dispensen för båthuset fastställdes. Länsstyrelsens beslut måste förstås på det sättet att dispens getts för hela den byggnad som ansökan avser men att byggnaden endast får användas som båthus. Frågan i Mark- och miljööverdomstolen är därmed om det finns särskilda skäl att bevilja strandskyddsdispens för användning av del av byggnaden som bastu.

Aktuell plats omfattas av strandskydd, vilket innebär att uppförandet av nya byggnader som utgångspunkt är förbjudet enligt 7 kap. 15 § 1 miljöbalken. Dispens från förbudet kan dock ges om det finns särskilda skäl. Vad som får beaktas som särskilda skäl för dispens anges i 7 kap. 18 c § miljöbalken och denna prövning ska enligt förarbetena göras med stor restriktivitet (se prop. 2008/09:119 s. 53). Enligt 7 kap. 25 § miljöbalken får en inskränkning i enskilds rätt inte gå längre än vad som krävs för att syftet med strandskyddet ska tillgodoses. Bestämmelsen innebär att det vid prövningen om ett särskilt skäl föreligger ska göras en intresseavvägning där hänsyn tas till enskilda intressen (a. prop. s. 104). Den medför dock inte en möjlighet att meddela dispens med beaktande av andra omständigheter än de som anges i 7 kap. 18 c–d §§ miljöbalken (se MÖD 2013:37). I detta mål aktualiseras inte 7 kap. 18 d § miljöbalken. Enligt 7 kap. 26 § miljöbalken måste en dispens även vara förenlig med strandskyddets syften, vilka enligt 7 kap. 13 § andra stycket miljöbalken är att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Beträffande frågan om bastun för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området (se 7 kap. 18 c § första stycket 3 miljöbalken) instämmer Mark- och miljööverdomstolen i länsstyrelsens bedömning att en bastu inte måste ligga vid vattnet, utan att behovet kan tillgodoses på annan plats inom fastigheten. Något särskilt skäl för dispens finns således inte på denna grund.

När det härafter gäller frågan om området kan anses vara ianspråktaget på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften enligt 7 kap. 18 c § första stycket 1 miljöbalken gör Mark- och miljööverdomstolen följande bedömning.

Mark som har tagits i anspråk utgörs ofta av etablerade tomtplatser runt bostadshus. Komplementbyggnader i nära anslutning till en huvudbyggnad eller en ersättningsbyggnad för samma ändamål som en befintlig eller nyligen avlägsnad byggnad kan vara skäl för dispens (a. prop. s. 105). Om hemfridszonen eller tomtplatsen kommer att utvidgas mer än obetydligt på grund av en planerad byggnad ska dispens inte medges (se t.ex. MÖD 2009:35).

Av utredningen i målet framgår att platsen för sökt dispens ligger ca 10 meter från stranden vid Gevsjön. Avståndet från platsen för sökt dispens till befintligt fritidshus är ca 130 meter. Det är alltså inte fråga om en komplementbyggnad i nära anslutning till huvudbyggnaden. Frågan är om platsen för sökt dispens ändå ingår i fritidshusets hemfridszon, dvs. det område kring fritidshuset där allmänheten inte kan färdas fritt.

Enligt utredningen i målet består området mellan fritidshuset och platsen för sökt dispens av naturmark. Att det saknas skog mellan fritidshuset och platsen för sökt dispens samt att sikten däremellan är fri är omständigheter som varken var för sig eller sammantagna innebär att platsen ska anses ianspråktagen. Några andra omständigheter som talar för att platsen redan är ianspråktagen har inte framkommit. Roine Langs uppgift om att strandområdet används av vinterfiskare talar i stället för att området idag är tillgängligt för allmänheten. Enligt Mark- och miljööverdomstolen är det uppenbart att hemfridszonen på den aktuella fastigheten inte sträcker sig 130 meter från fritidshuset. En sådan tillämpning av strandskyddsreglerna får anses stå i strid med den restriktivitet som påkallas i förarbetena. En bastu i båthuset skulle ha en större privatiserande inverkan på omgivningen än vad enbart båthuset har. Det skulle medföra att ett allemansrättsligt tillgängligt område vid stranden tas i anspråk, vilket strider mot ett av syftena med strandskyddet. Något särskilt skäl för dispens finns därför inte heller på denna grund.

RL har även anfört att stranden är oframkomlig på grund av växtlighet och en brant strandbrink. Domstolen konstaterar att oländig och svårtillgänglig terräng inte i sig är skäl för dispens (a. prop. s. 105). Denna omständighet medför således ingen annan bedömning.

Sammanfattningsvis finner Mark- och miljööverdomstolen att det saknas särskilda skäl för att meddela dispens för bastun. Därmed ska mark- och miljödomstolens dom upphävas och länsstyrelsens beslut fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Löv, Ingrid Åhman, Malin Wik och Margaretha Gistorp, referent.

Föredraganden har varit Aurora Svallbring.

ÖSTERSUNDS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2015-02-19
meddelad i
Östersund

Mål nr M 2083-13

KLAGANDE
RL

MOTPART
Länsstyrelsen Jämtlands län
831 86 Östersund

ÖVERKLAGAT BESLUT
Länsstyrelsen Jämtlands läns beslut 2013-07-09 i ärende nr 526-4855-13,
se **bilaga 1**

SAKEN
Upphävande av del av strandskyddsdispens på A, Åre kommun.

DOMSLUT

Med upphävande av länsstyrelsens beslut i den del som avser bastu den 9 juli 2013 fastställer mark- och miljödomstolen Åre kommuns beslut den 13 juni 2013 såvitt avser strandskyddsdispens för bastu och båthus i en och samma byggnad.

BAKGRUND

RL har hos Åre kommun (kommunen) ansökt om bygglov för nybyggnad av gäststuga och båthus/bastu. Kommunen beviljade i ett första steg strandskyddsdispens den 13 juni 2013 i enlighet med ansökan, **bilaga 2**. Länsstyrelsen i Jämtlands län har den 9 juli 2013 prövat kommunens dispens och funnit att särskilda skäl för dispens för gäststuga och bastu saknas samt att dispens för båthus bifalles. RL har överklagat länsstyrelsens beslut.

YRKANDEN M.M.

RL har slutligen yrkat att strandskyddsdispens beviljas för det kombinerade båthuset och bastun.

Kommunen har inget att erinra mot RL yrkande.

Länsstyrelsen har inget ytterligare att anföra än vad som angivits i tidigare beslut.

RL har som grund till överklagandet bl.a. anfört följande. Området där båthuset/bastun är planerad att byggas är beläget i närheten av strandlinjen vid Gevsjön där det är så igenväxt att det inte går att gå längst stranden oavsett vattenstånd. Vid fastighetens strand finns en mindre grillplats som i första hand används av vinterfiskare. Längs fastighetens strand finns det även två ställen där det går att lägga till med båt. Han har svårt att se hur båthuset/bastun ska försvåra för det rörliga friluftslivet. Det är praktiskt med ett hus för båda verksamheterna när dusch med pump i sjön ska drivas med 12 volts spänning. Fastigheten är inte ansluten till elnätet, utan elförsörjningen sker med batterier. Bygget är tänkt att omfatta totalt 25 m², varav hälften för bastun och den andra hälften för båthuset. Ingen veranda eller uteplats kommer att byggas. Byggnaden kommer alltså att se ut som ett båthus som placeras cirka 8 – 10 meter från strandlinjen och den kommer inte att synas från sjön förutom från nordväst.

DOMSKÄL

Tillämpliga lagrum framgår av länsstyrelsens beslut.

Undersökning

1. Mark- och miljödomstolen har den 11 juni 2014 gjort en undersökning på A enligt 3 kap. 4 § lag (2010:921) om mark- och miljödomstolar.
2. Vid undersökningen fick domstolen intrycket att miljön där den nya byggnaden ska placeras överensstämmer med RL skriftliga beskrivning. Byggnaden kommer att ligga på ett avstånd av cirka 130 meter från befintligt fritidshus som ligger längre upp från stranden. Fritidshuset ligger högt och är fritt synligt från stranden. Stranden är svårtillgänglig pga. stenar och vegetation. Stranden vid Gevsjön, så långt som kan iakttas från den planerade byggplatsen, verkar helt fri från bebyggelse och framstår som orörd vildmark. Byggnaden kommer, om vegetationen längst strand kommer att vara kvar, knappast att synas från sjön. Om vegetationen tas bort kommer byggnaden synas väl från sjön. Domstolen måste i sin bedömning utgå ifrån att byggnaden kan komma att bli fullt synlig från sjösidan.

Hemfridszon

3. Hemfridszonen är det område som inte är allmänrättsligt tillgängligt och som uppstår runt framförallt en bostad. Inom den zonen upplever allmänheten vid passage att det privata området inkräktas. Fastighetsägaren har även rätt till detta skydd. Detaljerna kring frågan finns inte reglerad i någon författning. Hur långt skyddet når från en byggnad varierar med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet, särskilt terrängförhållandena.
4. Länsstyrelsen har funnit att särskilda skäl till dispens finns enbart för båthus enligt 7 kap. 18 c § tredje punkten miljöbalken (MB) då båthuset till sin funktion måste ligga vid vattnet. Domstolen anser att bastun, även om den ligger i samma byggnad som båthuset, har en privatiserande effekt på omgivningen och i den meningen kan påverka det rörliga friluftslivet negativt. Bastun är enligt ritning tänkt att omfatta ca 12 kvm inkluderande omklädningsrum. Byggnaden blir totalt cirka 25 m², alltså en jämförelsevis stor anläggning för att vara belägen vid en sjö i fjällnära miljö.

Påverkan på det rörliga friluftslivet

5. Med den bebyggelse som redan finns på tomtplatsen på Tångböle 1:16 och dess läge är frågan om marken för den planerade byggnaden vid stranden av Gevsjön redan är påverkad på ett sätt som gör att den saknar betydelse för strandskyddets syfte enligt 7 kap. 18 c § första punkten MB. Det finns i stort sett ingen skog mellan den tänkte byggplatsen och tomtplatsen för fritidshuset. På sträckan är det i det närmaste fri sikt. Avståndet till fritidshuset är visserligen långt, cirka 130 meter, men det ligger dock högt och fritt samt väl synligt från platsen för bastun/båthuset. I normalfallet är hemfridszonen intill ett fritidshus inte 130 meter. Domstolen bedömer dock, utifrån vad som har iakttagits vid undersökningen och terrängförhållandena, att hemfridszonen är stor från fritidshuset ner mot sjön. I det här fallet påverkar den nuvarande hemfridszonen platsen för bastun/båthuset i den utsträckningen att den redan får anses ha tagits i anspråk på sådant sätt att en dispens inte förändrar allmänhetens möjligheter att röra sig i området.

Avvägning mellan enskilt och allmänt intresse för strandskydd

6. Vid bedömningen av om det finns skäl till strandskydd ska det även ske en avvägning mellan allmänt och enskilt intresse enligt 7 kap. 25 § MB. Det innebär att en inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på reglerna om strandskydd, inte får gå längre än vad som krävs för att syftet med strandskyddet ska tillgodoses. Med den utsträckning hemfridszonen får anses ha kring det befintliga fritidshuset, bedömer domstolen att avslag på strandskyddsdispensen för bastudelen i den nya byggnaden innebär en större inskränkning i äganderätten för ägaren av Tångböle 1:16 än vad som krävs för att syftet med strandskyddet ska tillgodoses.

Sammanfattning

7. Domstolens ställningstaganden enligt ovan innebär att det finns skäl till dispens även för bastun. Med upphävande av länsstyrelsens beslut i del som avser bastun fastställer alltså domstolen kommunens beslut att bevilja strandskyddsdispens för såväl bastu som båthus i en och samma byggnad.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se **bilaga 3** (DV 427)

Överklagande senast den 12 mars 2015. Prövningstillstånd krävs.

På mark- och miljödomstolens vägnar

Lars-Göran Bennmarker

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Lars-Göran Bennmarker och tekniska rådet Mats Andersson.